

Но дали рѣзко проявената индивидуалностъ на твореца не би се явила като стѣпка за националното обособяване на културното ни творчество? Това опасение е съвсемъ неоснователно. Защото ценната творческа индивидуалностъ, както и свързаната съ нея оригиналностъ на културното творчество, не се изравява въ нѣкаква чужда на народностния духъ чудатостъ, а въ своеобразния подстѣплъ къмъ родната действителностъ. Творецъ, който остава чуждъ на народа, може да стигне до известно „оригиналничене“, но не и до истинска оригиналностъ, защото тя се корени въ творческитѣ заложби на нацията, въ своеобразния начинъ на виждане и аперцепиране, който е характеренъ за даденъ народъ. Колкото и да е ярко изразена творческата индивидуалностъ, тя не може да излѣзе извънъ рамкитѣ на народностния духъ; дори и когато твори ценности съ общочовѣшко значение, тя остава вѣрна на този духъ, защото е недѣлима отъ него.

Творецътъ, както се изразява единъ философъ, говори на човѣществото, като изразява духа на „своя народъ“. Между творецъ и народъ има нѣкакво вътрешно единство, нѣкаква неотстранима вътрешна съгласуваностъ. Дори и въ областта на художественото творчество, дето творческата свобода е най-голѣма, невидими нишки свързватъ твореца съ народа.

Истинското изкуство остава вѣрно на народностния духъ, дори и когато той е на ниско стѣпало отъ културния развой. Да виждашъ, че народътъ, къмъ който принадлежишъ, е изостаналъ, и все пакъ да си привързанъ къмъ него — това е голѣмата добродетель на истинския творецъ. Защото само тогава народностниятъ духъ се проявява въ истинския си видъ, само тогава културното строителство съдържа зърното на истинско творчество. Но истинскиятъ творецъ не спира и предъ отрицателнитѣ черти на народната психика, прониква и въ тъмнитѣ бездни на атавистичното, защото и тѣ трѣбва да се обгърнатъ съ погледа на проясненото съзнание. Обрисувайки отрицателното отъ народната психика, той го поднася на критичния ни погледъ и така улеснява борбата ни съ него.

Загледанъ въ бъдещето, вдъхновенъ отъ настоящето, дори когато то е тъмно и невзрачно, родниятъ творецъ гради самобитната народностна култура. Той знае, че истинскитѣ културни ценности се раждатъ не отъ външното разхубавяване на родното, а отъ дълбокото сродяване съ народната душа, отъ сродяването съ нейнитѣ пориви къмъ самобитенъ духовенъ растежъ. Приобщенъ къмъ тия пориви, той обича своята родина съ онази витална любовъ, която е дадена само нему, защото само той успѣва да проникне задъ видимитѣ форми на живота ѝ, само той владѣе тайната за пробуждане зърното, което лежи дълбоко въ нейнитѣ недра.

Ат. Илиевъ,

бившъ началникъ на културното
отдѣление при М. Н. П.